

Összefoglalók

Abstracts

Köhögéscsillapító növényi szerek a magyar népi orvoslásban

BABULKA, P., GRYNÆUS, T.⁺

MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet, H-2163 Vácrátót
János Kórház, H-1125 Budapest⁺

A magyar hagyományos /népi/ orvoslás nem kórtani és mikrobiológiai alapokon körülhatárolt kórképekben és tünetegyüttesekben gondolkodik, hanem elsősorban tünetekben. A tünetek okát keresi és ezek gyógyítására törekszik. Egy-egy tünet /pl. sárgaság, oedema, vérvizelés, hasmenés, stb./ szinte betegség-fogalom rangjára emelkedik /pl. vizibetegség/.

A számarköhögést, a köhögéssel járó "tüdőbaj"-t és a tüdőgyulladást az "egyszerű" köhögési tünetektől elkülöníti, így jelen dolgozatunkban csak az utóbbiak növényi gyógyszereit tárgyaljuk.

A nép a száraz /improduktív/ köhögést megkülönbözteti a produktívától, mégis ez a különbségtétel nem mindig jelentkezik a népi terápiás javallatokban /feltehetően a gyűjtés pontatlansága miatt/, ezért tanulmányunkban e két köhögési típus között nem teszünk különbséget.

Megállapítottuk, hogy az utóbbi 100 évben mintegy 100 növényfajt használtak köhögés csillapítására. A különböző növényi részeket elsősorban belsőleg, gyógyteák formájában alkalmazták, azonban más gyógyszerformák is felhasználásra kerültek.

A leggyakrabban felhasználásra került növénytaxonok: Abies alba Mill., Achillea millefolium L., Agrimonia eupatoria L., Allium cepa L., Allium sativum L., Armoracia rusticana G.M.Sch., Avena sativa L., Equisetum arvense L., Matricaria recutita /L./Rauschert, Mentha L. species, Picea abies /L./Karst., Pinus silvestris L., Plantago lanceolata L., Salvia officinalis L., Sambucus nigra L., Tilia L. species, Taraxacum officinale Weber, Thymus L. species, Verbascum L. species és Zea mays L.

Plant remedies of cough in Hungarian ethnomedicineBABULKA, P., GRYNÆUS, T.[†]

Research Institute of Ecology and Botany of the
Hungarian Academy of Sciences, H-2163 Vácraátót, Hungary
"János" Hospital, H-1125 Budapest, Hungary[†]

Hungarian people and traditional healers do not think in terms of pathology and microbiology, the categories used are symptoms rather than syndromes. The idea is to discover the causes of the symptoms such as jaundice, oedema, passing blood, diarrhoea etc., which may achieve the status of an illness /e.g. dropsy/.

Folk medicine identifies asthmatic coughing fits, whooping cough and various pulmonary diseases. The plant medicines used for their treatment are not discussed in the present paper, emphasis will be focused on species used in the treatment of "simple" coughing.

As far as we know folk medicine distinguishes between dry /improductive/ and productive coughing, but this distinction is not always apparent in the advice given /perhaps because of imprecision in the recording of the data/. No distinction is made in the present work between the two types of cough.

We established that about 100 species were used in the past 100 years for treating cough and various plant parts were used mainly internally as herbal tea, but other forms of plant remedies were also applied.

The most frequently used plant taxa are: Abies alba Mill., Achillea millefolium L., Agrimonia eupatoria L., Allium cepa L., Allium sativum L., Armoracia rusticana G.M.Sch., Avena sativa L., Equisetum arvense L., Matricaria recutita /L./Rauschert, Mentha L. species, Picea abies /L./Karst., Pinus silvestris L., Plantago lanceolata L., Salvia officinalis L., Sambucus nigra L., Tilia L. species, Taraxacum officinale Weber, Thymus L. species, Verbascum L. species and Zea mays L.